

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, A. M.DC.XXIX

Dominica Sexagesimæ.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56232)

Discendum est igitur, eos qui non nisi vndecima diei hora, id est, sub lege Evangelica in vinea Domini laborarant, maiori dotatos gratia, quam qui in lege naturæ aut Mosaica vixere, maiori etiam donari mercede, maiusque præmium recipere: atque illos immerito patrem familias de iniquitate & iniustitia traducere & conqueri. quod enim denarium iis daret, quem condiderat, quemq; operando promeriti erant, aliis vero seruis venientibus tantumdem daret; bonitati illius & benignitati ascribendum, in quo nullam culpandi aliis occasionem dedit. Relinquamus igitur iniurios hosce murmuratores & oblocutores, Deique potius benignitatem demeremur, atq; ita parabolæ huic finem imponamus.

Conclusio. Vos autem Christiani Auditores, animo repetite obsecro, quidquid hactenus dictum est, rememiscimini, inquam, Ecclesiam vineam, Christum Domini vineæ, nos ipsos vero operariorum imaginem gerere: Deum quoque omni diei, id est, vitæ huius, hora, sanctis inspirationibus permouendo, egredi, & nos conducere, ut in vinea hac laboremus: alios quidem in flore & aurora ætatis, alios vero in ætate virili & vitæ meridie, nonnullos etiam circa decrepescentem senij diem. Hæc, inquam, animo vestro penitus insculpite, sanctis operibus incumbite, Dei vos obsequio consecrate, otium fugite & segnitiam; & cogitate, acriter illos à patre familias correptos, qui in foro steterant otiosi, expectantes donec ab aliquo conducerentur: nolite stertere, otioque indulgere, sed toto vitæ vestræ tempore strenue laborare, ut cum vesper ingruerit, denarium in mercedem recipere possitis.

Tu vero, dæterne rerum conditor, magnæ familias pater, cuius vinea Ecclesia est, cuius operæ nos ipsi, & cuius labores cultusque opera nostra meritoria; nos iam inde à Baptismo vocasti, ut in hac vinea laboremus & sudemus; conduxisti, & nobiscum conuenisti, ut, postquam toto die, aut aliquo saltem tempore in hac vinea laborauerimus, beatitudinis nobis denarium persoluas. Verba porro tua veracissima sunt,

promissa tua certissima; conuenta tua irrevocabilia, adeo, ut ne minimum quidem dubitemus: scimus enim, quod, quamuis opera ex seipsis nihil omnino valeant, modo filij tui meritis innixa suffultaque sint, pacto quod nobiscum iniisti præsupposito, in remunerationem tamen, tandem aliquando, id est, ultimo & nouissimo vitæ die, & circa ætatis vesperam, denarium accepturi sumus, vitam, inquam, beatam ac sempiternam, ad quam nos Pater & Filius, & Spiritus sanctus perducere dignentur, Amen.

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

Partes.

- 1 Parabolæ quadam de verbo Dei.
- 2 Cur parabolis usus Dominus, & quis seminans.
- 3 Quales esse oporteat satores verbi Dei.
- 4 Quæ alia seminantis ad iuncta.
- 5 De clamore Domini, & auribus populi.
- 6 Quod semen cadat secus viam.
- 7 Quod semen cadat supra petram, & quod in ter spinas.
- 8 Quæ terra bona, & quis eius fructus.

Exiit, qui seminat seminare semen suum.
Luc. 8.

FIGURA.

SECUNDA generationis auctor Noë Genes. 8. Scum arcam, qua se suosque à diluuiio immunes seruaret, à Deo iussus esset fabricare, magno eam artificio & industria compegit, ita ut in eadem diuersas mansiunculas & habitacula diuersis vsibus accommoda construxerit. Quintuplicia eidem fuisse credunt Doctores & loci illius interpretes; vnum sordibus egerendis destinatum, & fornicarum vice fungens; in secundo, quæ ad victum necessaria erant, asseruabantur, in tertio animalia fera & indomita continebantur; in quarto, mansueta & hominum commercio gaudentia; quintum denique

& postremum volucres simul & homines comprehendebat. fuere nonnulli, qui presenti historiam hanc Euangelio accommodare conati sunt, in quo Redemptor noster parabolam de semine producit, cuius prima quidem pars secus viam cecidit, vbi & ab auiibus sublata, & ab hominibus conculcata fuit; secunda in saxosa & cōstragosa loca, quæ ob humoris defectum radices agere non potuit, ac proinde quamprimum exaruit; tertia vero in dumeta & spineta, à quibus suffocata, in herba & primo flore extincta fuit; postrema autem in terrâ bonam, quæ felici segete herum beaur, fructumq; attulit tum sexagesimum, tum centesimum. Diuersitatem hanc terræ, cui semen hoc creditur, prout Interpretes loci huius vnanimi consensu tradunt, varia illa arcæ habitacula designant: terra enim viæ proxima carnales & lasciuos deuotare videtur, quorū figura erat forica & sentina arcæ, quod non nisi immunda cogitent & impudica proferant: saxa & lapides symbolum sunt superborū, quos secundu[m] arcæ cubiculū representat, in quo penus & horreum erat, & quidquid ad vitam sustentandam necessarium: in his enim sita potissimum est superbia & iactantia: spinæ & vrticæ, diuites & auaros significant; quorum imago fuit illa ferarum immanemque bestiarum mansio: nam vt hæc dentib. & vnguib. cuncta dum rapiunt, dilaniant: ita & diuitiæ, quæ prout bene olim Redemptor, ait, vere spinæ sunt. Terra autem bona & ferax, fructumq; proferens amplissimum, sunt animæ sanctæ, & virtutib. deditæ, per quartum & quintum arcæ habitaculū, in quo animalia mansueta, aues simul & homines stabulabant, designata. Horum autem triplex statui ordo potest: alij quippe in statu coniugali sunt, quos domestica illa animalia demonstrant (animalia autem sunt, quod generationi & proli procreandæ dent operam, quod ipsum animali omni proprium est; mansueti sunt & mires, quod neuter alterum debeat offendere, aut aliquod proximo malum inferre) atque hi fructum ferunt tricesimum Alij in continentia statu viuunt, quos homines in arca cōprehensū designant: nam quamuis in arca aliquot coniugum paria ef-

sent, generationi tamen, prout nonnullorum interpretum opinio est, quamdiu terra diluuiο stagnaret, operam non dedere continentiorq; inter se vixere. hi potro fructum sexagesimum, geminato fœnore proferunt. Alij denique virgines sunt, quos denotant aues quæ cœlos volando petunt, & intra nubes habitare interdum videntur. Hi enim quam proxime ad Angelorum naturam cognationemq; accedunt, puritateque vitæ quam in terra ducunt, Angelicam puritatem æmulantur, cœlitibus iniuriam facturi; hinc etiam fructum centesimum afferre dicuntur: Videte igitur, vt arcæ habitacula & cubilia cum terræ diuersitate, de qua hodiernum Euangelium loquitur, conueniant & coincident. Hoc ipsum expositum, Sancti Spiritus opem & auxilium, idque consueta Deiparæ intercessione, quam vt mediatricem adhibeamus, enixe imploremus, dicamusq; cum Angelico paranympho,

AUE MARIA.

Tantus verbi Diuini splendor & dignitas est, Auditores, tamq; ipsum admirabile, ptura verbum cœlestibus eum hominibus apparet. vt Dei variis sicuti non vnum, sed varia & millena propemodum effecta continet, ita idcirco non vnicuique, sed plurimis in sacris literis nominibus appelleretur; & infinitis propemodum rebus simile esse perhibeatur. Denotat enim eum primis effectus, potentiam essentiamque illius, ipsa pluuia, quod nomen præ reliquis primò iam mihi occurrit: quo nomine ipsum Dauid rex appellauit: *Pluuiam voluntariam* *Psal. 67.* *segregabis Deus hereditati tue.* Quo in loco de genuina ac vera doctrinæ diuinæ pluuia, quæ hæreditati Jesu Christi, id est, Ecclesiæ, reseruata est, locutus est: in Ecclesia enim Deus nos docet, & verbo doctrinæ suæ, velut pluuia quadam cœlesti animos nostros irrigat.

Didicerat hanc loquendi rationem Dauid à legislatore Moyse, qui Ecclesiasten & prædicatorem agens, verba sua pluuia esse similia exoptabat, doctrinamque roxi. Hinc in cantico ait: *Concresecat in pluuiam doctrina mea, sicut et ros eloquium meum,* vt his

his loquendi modis verbi diuini suauitatem dulcedinemque exprimeret.

Apoc. 1.

Admirabilis ille vir, quem Ioannes in Apocalypsi vidit, quemque Iesu Christi imaginem referre credit, cuius caput instar lanæ album, oculi instar flammarum scintillant, facies solis instar rutilans, manus stellis erant plenæ: vocem tanquam vocem aquarum multarum habere describitur. *Et vox illius, tanquam vox aquarum multarum.* Quo mysterio designatur, quod quemadmodum aqua terram sterilem & infœcundam irrigat fœcundatque, ita sacrum Dei eloquium animas Christianorum impinguet, & spirituales in eis fructus producat.

Matth. 17.

Isai. 39.

Prophetis quoque de ecomijs vocationeque Messia, qui celebris in mundo concionator futurus esset, quemque Pater æternus deinde audiri præcepit, *(ipsum audite)* agentibus; inter ceteros Ecclesiasticus de eo hunc in modum locutus est, *Et ipse tanquam imbres mittet eloquia sapientia sua.* Omnem hic Messia doctrinam sapientia nomine nuncupat; quod sancta hæc doctrina non nisi quam sapientissime prudentissimeque exponenda sit, omniaque verba sinceri Concionatoris ore prodeuntia modestiam & sapientiam, non autem inania & fucum eloquentiamque puerilem, sperare oporteat.

Verbum Dei securi comparatur.

Matth. 3. Luc. 3.

Secundo sacrum Dei eloquium securi comparatur, ut è verbis Ioannis Baptistæ colligere est, qui primus hac comparatione vsus est, dum in Palaestina de fertis clamaret, *Iam securis ad radicem arboris posita est*, quem locum Hieronymus exponens ait Euangelij prædicationem vere & merito securis nomine appellari, quod concionator eam radicis, id est voluntari, & non ramis, apponere debeat, altaque voce inclamare: *Omnia arbor qua non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur.*

Matth. 3.

Dan. 4.

Hinc apud Danielem male securis posuisse censendus est, qui arborem illam proceram, Nabuchodonosorem inquam, radicibus non excidit, nec funditus amputauit, quæ deinde repullulans, ad priorem proceritatem reuersa est: *succidite arborem & assistite illam, attamen germen radicem eius in ser-*

ua dimittite. Ut ita euidens fiat, genuini & veri Euangelistæ partes esse, non inanes inanum conceptuum ramos concutere, nec arbores iniquitatum solummodo agitare; sed ad radicem securim figere, & funditus eas excindere. David Goliadam expugnaturus: ita primum lapidem iecit, ut frontem feriens vno cum ictu ad terram deiecerit, prostrato ceruices præciderit, vitaque priuauerit. Hinc imitetur sapiens concionator, qui cum mundi peccatique Goliath indies configit, & ingentes illos colossos gestit prosternere; pedes inquam illorum non ferit, in brachia non collimet, sed caput & frontem petat, itaque victoriam consequetur.

Concionator Davidis comparatur.

1. Reg. 17.

Luc. 13.

Deut. 20.

Exod. 34.

Hinc pater ille familias, cum secum nullis onustam fructibus, sed frondibus repletam cerneret, quamprimum eandem succidi fecit, & radicibus exstirpari, *succidite ergo illam, &c.* Ipse quoque Dominus Israelitus olim præcepit, ut quamprimum ac terram Chanaan ingressi essent, arbores omnes infrugiferas stirpius excinderent: quin & in Exodo postquam omne cum gentibus commercium, nationumque idolis seruientium familiaritatem & connubia vetuisset, etiam lucos radicibus succidi, & aras sub vmbrosis nemoribus constitutas euerti voluit, *sed & aras eorum destruas, confringe statuas, lucosque succide.* Allegorice hæc omnia denotabant; concionatores præcones Euangelij Christi, veros illos cæli legatos, mundi huius regionem verbi diuini securi accinctos intrando, omnes inuitiles vitiorum propagines excindere & stirpius euellere, imo ne radicem quidem vllam aut germen relinquere debere.

Luc. 13.

Deut. 20.

Exod. 34.

Verbum Dei fermento assimilatur.

Luc. 13. in Matth. Lib. 1. q. 9. Euang. qu. 12.

Tertia verbi Dei figura & inago est fermentum, cui ipse Redemptor similem doctrinam suam esse perhibuit: turbas enim docens aiebat: *Regnum calorum simile est fermento, quod acceptum mulier ab, condit in farina facit tribus.* Scio, per fermentum hoc Iesum ipsum à Hieron. & Ambrosio, Apostolos à Chrysostomo, cõaritatem ab Augustino intelligi: verum, eodem Hieronymo teste, de scripturarum quoque sanctarum intelligentia verboque diuino capi potest, atque

pat.

per tria illa farinae sata, tres animae nostrae potentiae, irascibilis, concupiscibilis & rationalis commode exponi: cum enim verbum Dei attente auditur, partem rationalem erudit & instruit, irascibilem compefcit, & concupiscibilem refrænat, Ipsum fermentum est, quod patientiam auget, quod virtutes in anima producit, omnemque animae nostrae fortitudinem excitat & commouet: fermentum est, quod res spirituales animique pietatem sapidam reddit, & gustum illius conciliat. Quod ipsum cum rex Israel degustasset, mox exclamat, *Quam dulcis fauibus meis eloquia tua, super mel & fauori meo.*

Psal. 118.

Verbum Dei gladio confertur. *Heb. 4.*

Hom. 3. in 12 Num. Epist. 58. & lib. 10. de ciuit. cap. 21. lib. 3. de virg.

Quarto sacra Dei doctrina & eloquia celestia gladio comparantur. Vnde ad Hebraeos Paulus doctor gentium: *Vnum est sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio accipiti.* Quamuis autem locus hic de verbo increato; (vt quidem Chrysostomus, Ambrosius, Theophylactus, Theodoretus, Occumenius, Thomas Aquinas, Caietanus, alij; exponunt) intelligatur; plerimi tamen interpretes de verbo creato intelligendum putant, vt Origenes, Augustinus, Ambrosius, & sexcenti alij.

Apoc. 1.

Lib. 10. de ciuit. cap. 21.

Can. 3.

In rei huiusce veritatem, ex ore viri illius admirabilis; quem Apocalypicos initio Iohannes describit, gladius anceps egredi legitur. *Et de ore eius gladius utraq; parte acutus exibat.* quem Primasius, Aretas, Pannonius, Richardus à S. Victore, & communis doctorum expositio, verbi diuini figuram esse credit. Anceps autem dicitur tribus de causis, primo propter vtrumque testamentum, quo hæc doctrina comprehenditur, vt quidem Augustinus censet. Secundo, quod in veteri Testamento vitia & superfluitates carnales, in nouo autem animi & spiritus dedecora neuosque præscindat, quæ opinio Richardi Victorini est. Tertio, quod qui ipsum despicunt, tum in anima, tum in corpore castigabuntur. Atque hæc communis Patrum sententia & expositio est.

In Canticis Canticorum, lectulus regius à sexaginta de fortissimis Israel & binos quidem gladios, vnum in manu, alterum in vagina habentibus, custodiri ambrique dici-

cur. *Lectulus Salomonis sexaginta ambiunt de fortissimis, vniuscuiusque ensis super femur suum.* Theodoretus hoc de doctrina diuina interpretatur, notaque vnumquemque à stipatoribus his duobus instructum gladijs fuisse, adeo vt qui tum animo tum manibus verba diuina compleat, vere fortissimi & maxime strenui dici debeant.

Quid? an non omnes hæc comparationes egregia videatur? ita profecto, ac quæ præsentis dici Euangelio sub parabolicis inuolucris continetur, omnes videtur excellere: in qua verbum Dei semini comparatur, quod ab agricola seminatum, partim secus viam, partim in loca saxosa, partim in spinetum, partim in terram bonam cecidit, quod ipsum fructum attulit centesimum. Euangelista Lucas eandem descripsit, *Exiit qui seminat semina & semen suum, &c.* Hanc vt melius intelligatis, primo satorem describam, ac deinde semen examinabo ac duobus hisce membris vniuersam parabola: huius medullam comprehendam.

Luc. 8.

Quod ad primum igitur spectat, satore hic, teste Hieronymo in Mattheum, Chrysostomo homil. quadragesima quarta, Sancto Irenæo lib. 4. contra hæreses, ipse Christus est, qui ab omni æternitate arcano Patris sinu egressus in hunc mundum descendit, verbi sui sementem disseminaturus. Dicitur autem est, *Exiit seminare semen suum*, quod nullus vnquam extiterit, suum qui semen seminavit, sed omnes quotquot hæc tenus seminarent, non nisi Christi Iesu semen disseminarent. Hinc Propheta, cum quid olim prænuntiare ac interminationem aliquam intentare vellent, hoc semper vsi sunt exordio: *Hac dicit Dominus: Christus autem turbas docens, semper ait. Ego autem dico vobis.*

Seminans hic, Christus est.

Luc. 8.

Verum, antequam prouehamur longius, & sinus in ventum laxemus, notandum est, Christum docendo concionandoque parabolas vt plurimum adhibere solitum, vnde Mattheus Euangelista dixit, *Et sine parabola non loquebatur ad eos.* ita quippe iisdem affueuerat, vt nihil propemodum in rerum natura, vel in quotidiano hominum vsu reperire sit, è quo non comparationes similitudinesque, quib; mysteriorum suorum dignitatem

II. Christus inter docendum parabolas miscebat. Mattheus 13.

ita

ita nobis commodius ob oculos poneret, effuerit. Dixit enim regnum cœlorum alias simile esse fermento, decem virginibus, grano sinapis, alias thesauro abscondito in agris, margarita preciosa, nuptiis regiis, interdum bono pastori, vineæ, Domino mercedem operariis persoluenti, fagenæ missæ in mare, agro triticura & zizaniâ producenti; denique seminanti, vt in presenti Euangelio, *Exiit qui seminat seminare.*

Luc. 8.
Deus vult omnia nobis creata rerum cœlestium memoriam reficere.

Et reuera, si rem accuratius perspicere velimus, penitusq; intruere, inueniemus profecto, non alia Christum de causa tot parabolis similitudinibusque vsurum, quam vt nos hac ratione cogeret quodammodo, rerum cœlestium perpetuo recordari, ac velut in tabula singula propemodum creata representanti, earum nobis imaginem subiiceret. Vult nimirum pastorem ouium tuarum, semen agri tui, vvas vineæ, nuptias quas celebras, thesauros quos asseruas, annulorum tuorum gemmas & margaritas, retia quibus piscaris, seruorum rationes, omnia denique quæ hic agis & moliris, cœli tibi memoriam reficere, mysteriaque diuina edocere.

Industria
In quo imitari videretur cordatum illum & sapientem regem, cuius historiarum veteres meteras edocendas.

Simile. In quo imitari videretur cordatum illum & sapientem regem, cuius historiarum veteres meteras edocendas; hic cum filium prima elementorum nomina & alphabetum docere conaretur, & ille obtusioris ingenii ipsum memoria tenere non posset, hac industria vsus est. Alphabetum ei tradidit, non in charta exaratum, nullisq; characteribus expressum, sed tot ei pueros pedissequos addidit, quot alphabeti litteras contineret; quibus ipsa elementorum nomina imposuit, primo & A, secundo & B, & sic ceteris cetera. Atq; ita factum est, vt puer hic cum aliis agens colludensque, & nomine vnumquemq; suo quod Pater indiderat, cõpellans elementorum nomina quamprimum perreperit. Eodem profus modo Deus cum hominibus egisse censendus: atq; hoc ipsum erat, quod iam ab initio filio Pater æternus faciendum præceperat, vt nimirum cœlos super terram conderet; ait enim per Isaiam, *Fili mi ego posui verba mea, vt cum illis plantas cœlos in terra.* Cœlos autem in terra plantare nihil est aliud, quam omnibus è rebus comparationes & similitudines elicere, quo nobis, qui

Tom. I. Pars Hyemalis.

hic in terra viuimus, perfecta rerum cœlestium notitia inseratur. Ipsum est ducendo illa, mel & lac illud quod Messia temporibus colles destillaturos prædixerant Prophetæ: *Stilla- Joel. 3. bunt montes dulcedine, & colles lac & mel, ipsum Amos. 9.* denique denotabunt parabola illæ, quas toties Dominus produxit, & præsertim ipsa Euangelii hodierni.

Luc. 8.
Exiit qui seminat. Dixi, & iterum dico, Au- sator verus ditores, satorum hunc Christum Redempto- Christ' est. rem esse, illum ipsum qui cœlis semel exiit, quo in terram delaberetur, humanamq; naturam induceret; qui deinde sacratissimo Virginis utero exiit, doctrinam Euangelicâ disseminaturus. Qui verus seminans & agricola est, cum per Prophetam ipse de se locutus sit, *Ego sum colonus, & seminator.* Et sane Seminantis omnes seminantis proprietates requisitaque proprietas peroptime in ipsum quadrant. Seminator enim, cum agros conlerit, quamuis opulentus prime con- sit, multumq; agri possideat; humilem & ab- uciunt. iectam vestem allumit, nullumq; factum præfert: ita & Iesus Christus in hoc mundo euangelizaturus, doctrinamq; disseminaturus, quibus omnia, vt pote creator, possideret, omniumq; rex esset; vili humanitatis nostræ sacco, qui deinde ipso passionis die conscissus & dilaceratus fuit, sese induit. Colonus adhuc, boues quibus arua profcindat adhibet: Christus Apostolus, qui instar valentium & torosorum bouum, præfractorum & obstinatorum glebas effringerent, & sementem Euangelii mundi noualibus concrederent, sibi delegit, *Luc. 8.* Ideo etiam *Exiit qui seminat seminare semen suum, &c.*

Aduertite hic etiam, Deum mysteria non sublimi & difficili quadam ratione proponere; nec comparationibus & similitudinibus à motu cœlorum, planetarum influxu, maris reciproco meatu, origine fontium, ventorum causationibus, solis defectu, nec ab mutationibus elementorum petitis, quæ ipsis etiam Philosophis ad disquirendum difficilia sunt, sed à rebus obuiis, domesticis, vulgaribus, & caprii nostro accommodatis, vt solitum, quo ita ab omni hominum genere intelligantur. Atque hinc imprimis angularis quædam Dei bonitas & benignitas erui potest, qua nullam vnquam maiorem erga homi-

Zach. 13.
Seminantis proprietas Christo o-

Luc. 8.

Mysteria sua Deo simplici & cõmuni modo exponit.

A a

homi

homines exhibuit, quod diuinam maiestatem hic exeret, & celestem illam, angelicam, sublimem, & philosophicam, vt ita dicam, loquendi rationem; quo nostro captui se accommodaret, & nostrum dicendi characterem stilumque effingeret, seposuerit. Quod ipsum veterum quidam Prophetarum demiratus ait, *In terra visus est magnus ille Deus qui cum Angelis agere & versari consuevit, & cum hominibus conuersatus est.* eorum lingua locutus, eorum phrasim imitatus, ad eorum se stilum conformans.

Baruch. 3.

Atque hæc vnica est ratio, cur amans illa sponsa sponsum suum in domum maternam abducere tanzopere desiderarit, quo nimirum sermone vulgari, & communi loquendi ratione & lingua, vt dicitur, materna vti eum cogeret; *Tenui eum, inquit, nec dimittam, donec introducam illum in domum n. atrie meae, & in cubiculum genericie meae.* Non putabat scilicet amans illa maiorem sibi accidere felicitatem posse, quam si sponsum inter cognatos & notos constitutus, illorum se vocibus & sermonibus accommodaret.

Sant. 3.

Simile.

An non enim magnum humanitatis benevolentiam; argumentum foret, si rex cum arcana sua consilia rustico cuidam communicare veller, regium loquendi more seponens vulgare & plebeium assumeret, aulæque phrasim cum rustica loquendi ratione, quo ille melius & commodius, eadem intelligeret, commutaret? Idem omnino, Deus Opt. Max. interdum egit. Moses enim dum Israelitis, quæ à Domino in deserto & alibi receperant beneficia, vt manna imbrem, vestium cõseruationem, idque quadraginta annorum spatio, coturnicum epulum, viperarum morsus depulso; in memoriam reduceret; tandem velut omnium maximum, & ob quod maximas ei agere deberent gratias, subneçit, *Vt recognoscitis in corde tuo, quia sicut erudit filium suum homo, sic Dominus Deus tuus educit te,* sermone tibi versitato loquendo, teque suum idioma edocendo.

Deut. 8.

III.

Hinc efficitur, concionatores Euangelicos, exemplo Domini sui, non nimirum sublimia, aut à communi hominum captu remota tractare, vel pro concione proponere debere, docere non debent, qua nullus auditorum intelligat. In quo hodie tamen plerique delinquant, quod profecto

intolerabile est, dum honoris proprii quæ salutis animarum studiosiores sunt, & seipsum potius iactant, quam auditores ad bonam frugem inuitant: similes ficui illi Euangelicæ, quæ latas quidem & parulas proferebat, quibus seipsum ostentabat, frondes; nullum tamen, quo domino satisfaceret, fructum.

Minorum Patriarcha Franciscus Assisias, cum fratribus concionandi normam prescriberet, edoceretque; quæ alios ratione edoceret, ait, verba vestra pudica sint & honesta, modestiam spirantia & zelum, auditorum salutem incumbentia, vitiorum regnum destruentia, ad virtutem excitantia; illis tartarea supplicia interminando, his autem sempiternam gloriam, idque quod compendiosissime, promittendo. Imitando nimirum illum, de quo in Apocal. cuius ex ore gladius anceps egrediebatur, & manus stellas præferabant. Gladius enim verbi Dei vtriusque; scindat oportet, vitia quidem eliminando, virtutes autem inferendo; & concionator Christianus arma in ore gerat, quo impios verbi sui & doctrinæ acie percussat, stellas vero manu, quo iustis beatitudinem & gloriam celestem promittat.

Apoç. 1.

Dominus hic alludit, cum Isaiam Prophetam, qui sublime incarnationis diuinæ mysterium describeret, ad se vocans ait, *Sumes librum quendam, & scribis in eo stylo hominis.* Hominis autem stylo, & calamo scribere aliud non est, quam alta & diuina fidei nostræ mysteria modo quodam vulgari, noto, hominumque captui accommodato pertractare, ita vt omnes quam facillime singula intelligant.

Isai. 8.

Idem Dominus, cum in impium Balthasarum Regem Babylonis digno flagello animaduertere constituisset, & furorem suum denuntiare, & tum iniquitates quas commiserat, tum supplicia quæ ob easdem promeritus esset, declarare, non nisi hominis manum, quæ eandem parietem inscriberet; adhibere voluit: *in eadem hora apparuerunt digiti, &c.* Cur humanam hie dexteram adhibere Deum voluisse existimatis? equidem aliis rationibus relictis non aliam fuisse causam credo, quam vt melius barbarus ille Scripturam intelligeret; & quoniam propter solum hominem scriptura hæc exarata erat, ideo etiam hominis dextra, calamo, & stylo eandem describi voluit.

Dan. 5.

Exod. 38. In rei huius signum Moſi, vt bene ſanctus obſeruauit Gregorius, præcepit, vt præter tot fontes, tubos, ſiphões & canales aureos, etiam ænea aliquot vaſa, diuerſæ magnitudinis & formæ, in ſacrificiorum vſum concinnaret. Vult enim prædicatores ſuos non ſublimia modo & alta populo myſteria, curioſaque diſquiſitiones, verum etiam minora, & tenuiora, quæ animarum ſalutem, & ſpiritus emolumentum potiſſimum concernunt, pro concione proponere.

Curioſitate & honeſtas Non quod penitus hic notabiles damnare & proficuas vtilitatem continentes, velim, ſi enim concionator non ad ſui ipſius, ſed gloriam animarumque ſalutem eas depromit; dubitandum non eſt, quia omnis concionum illius ornatuſ, & decoramentuſ Deo ſit futurum quam gratiſſimum. Iudith enim dum ſe gemmis & margaritis ornauit, dum cinem calamitro diſcriminauit, dum veſtes cocco & byſſo diuites induit, quo Holoferni gratior apparet, nulla ratione peccauit; præſertim cum id non vanitatis cauſa, ſed ſpiritus ſancti inſtinctu, feciſſe eam ſacra ſcriptura dicat. Ad hunc etiam modum Chriſtus magnus ille concionator cælo de lapſus, doctrinam hanc diuinam edocens, inſtar ſatoris eandem diſſeminat, & vulgaribus parabolis exponit, quid enim ſeminante & ſeminatorius aut magis obuium haberi poteſt?

Iud. 10. Concionatore igitur, Chriſti exemplo familiarius cum auditoribus agere oportet, eorumque captui conceptus ſuos adaptare; ſi enim proceſſi ſint, & multa rerum cognitione polleat, ſublimia proponat; ſi minus, ſerpat & vulgaria conſectetur. Atque hoc modo verba illa Luca intelligenda ſunt: *Quis putat, eſt fidelis diſpenſator & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam, vt det illi in tempore tritici menſuram*: Fidelis ille, & œconomus ſeruus, quem familiae ſuæ Dominus præfecit, vt tempore meſſis menſuram det, concionator Euangelicus eſt, per menſuram autem hanc tritici verus verbi diuini annuntiandi modus designatur; ipſum enim dum promulgatur, menſura & medioeritas adhibenda, ſublimibus ſcilicet & doctis, alta & erudita; plebeis autem & imperitoribus obuia

Luc. 12. Menſura & modus in concionibus adhibendus.

& communia proferenda ſunt. Modus enim & menſura tam hic quam omnibus in rebus, ſunt neceſſaria.

Modum hunc ſeruare didicerat Paulus cum ad Corinthios ſcriberet, *Non potui vobis loqui quaſi ſpiritalibus, ſed quaſi carnalibus tanquam paruulus in Chriſto lac vobis potum dedi, nõ eſtiam*. Prudentis concionatoris eſt idipſum imitari, indoctioribus ſimplicia, doctioribus autem magiſque verſatis altiora & ſolidiora clargiri. Hinc etiam Moſes, cum facie inſtar ſolis reſplendente monte deſcenderet, legis tabulas populo prælecturus, vultum velauit, ac velamine emicantem ſplendore cohibuit, ne forte populus perterrefactus ab eo fugeret. Vt vero populariter & ſimpliciter cum iis agat; eorum ſe moribus agendi que rationi accommodat. Audiamus quid hanc in rem dicat Papa Gregorius, *Coruſcantiem coram populo faciem velat, qui intima claritates arcana non reuelat*.

Ioanni quoque in Apocal. Dominus præcepit, vt templum, altare, & quotquot in ipſo adorarent, metiretur: quod mandatum Richardus ad Victore ita expoſuit, *Hoc templum ſiue altare matris, præcipitur, quiſquis actiuus, ſine contemplatiuus & orbium eruditionis ministrare ſecundum virorumque, capacitate animatur*. Concionator itaque hoc exſecutus priuſquam ad dicendum ſe accingat, templum & altare & adorantes circa ipſum, diligenter diſcretatur neceſſe eſt, id eſt auditorum conditioneſ qualitatem, ingenium mores, virtutes denique & vitia perſpecta ad vnguem habeat.

Totum igitur hunc tractatum concludentem audiamus Gregorium, dum ait, *Pro quaſi attingitur audientium, ſumari debet ſermo diſtorum*. Nam vt citharæ dus, inquit, non eodem cordas omnes pulſat modo; ita & concionatores non vna eademque cum omni hominum genere agere ratione par eſt, ſed cordatum illum agricolam, qui exiit ſeminare ſemen ſuum, imitari.

Chriſtus ſcilicet: cœleſti habitaculo & ipſo Paris ſinu egreſſus eſt, quo ſemen ſuum hic ſeminaret; vt præco Chriſtianus videat & diſcat ſimul, vnde cum exire neceſſe ſit, cum ad concionandum ſe accingit: à Deo nimirum à pretioſis filii eius vulneribus, ſeruore Spi-

ritus sancti; egrediatur, inquam, oratione, animarum zelo, rerumq; diuinarum contemplatione. Paulus Genuū Doctor, & electionis vas, tertio caelo, in quo arcana verba & recondita mysteria, quae non licet homini proloqui, audierat, egressus est; Hsaiæ Propheta os Seraphin calculo, quem de altari acceperat mundauit, priusquam vaticinaretur: Apostoli quoque non nisi post acceptum Spiritum paraclitum docere Euangelium incepere.

Luc. 8. IV. Allegoria. *Exiit qui seminat.* Vt allegorice hoc exponam, videtur hic ipse Deus Pater, iustitiae domo, cui ob peccatu Adæ inclusus tenebatur, egredi & in patentem misericordiae campum prodire semen suum, id est, Christum Dominum, in sacratissimo Deipara Virginis utero seminaturus. Porro diuinum hocce semen primo secus viam cecidit, ipsa videlicet natiuitatis Dominicae die, neq; enim in palatio, non in domo aliqua, sed in stabulo communi, haud procul a via regia sito, natus est. Deinde cum hominibus conuersatus, & turbas docens, in saxa visus est cecidisse, cum sapius eū Iudæi lapidibus obruere conati sint, haud multo post in spinas & ramos incidit, amarissimæ nimirū passionis tempore, quando spineo ferto redimitus, omnium ludibriū factus est. Deniq; in terram bonam cecidit, quando in sepulchro positus, rediuuus & glotiosus resurrexit, *Et ortum fructum fecit centuplum*: resuscitatus enim patres limbo detentos eduxit, portas paradysi relexauit, inferos vectibus, ferreis oclusis, peccatorum remissionem obtinuit, mundumque vniuersum redemit, re ipsa declarans quod in Euangelio olim ipse docuerat, dicens: *Nisi granum frumentum, quod ipse Christus est, cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet*: nisi enim ipse mortem oppetisset nullus præter ipsum salutem fuisset consecutus. *Si autem mortuum fuerit, multum fructum affert, &c.* quod è mundi totius redemptione satis euidenter colligi potest. Iam vero litteralem sensum disquiramus, *Exiit qui seminat seminare semen suum, &c.*

Luc. 8. Qui seminat non nisi manu seminat: ita verbi Dei prædicator manu potissimum ferere debet, id est, operibus sanctis & piis. Hinc in Leuitico Dominus diuerso semine agros conseri vetuit. Is porro diuersum seminele-

minare dicendus est, qui aliud verbis, aliud operibus seminat, operibus quidem semen prauum, verbis vero & concionibus bonum. Qua de re Basil. Magnus agens, Idicere solebat, concinatoris velle è duplici contexta esse debere materia, operibus videlicet ac verbis.

Deinde sator hic exit, seminaturus, & in Concione apertum se prodit. *Exiit qui seminat*, de die in tor publice quam & publice, qui enim elanculum & in semper abscondito concionatur, merito suspitionis notam incurrit; adeo vt metuendum sit, ne hæreses doceat, prauaque dogmata disseminet. Hinc de Sapientia sapiens locutus ait, *Sapientia foris prædicat, in palatibus dat vobis suam.* Atq; idcirco Christus, dum pseudoprophetiæ & mendacii a Iudæis, impostricisque doctrinæ insimularetur, hanc a se calumniam dimouens, non aliud in sui purgationem, & ad innocentiam testandam argumentum protulit, quam se palam omnibus semper docuisse, in synagogis, viis publicis, & compitis, nulla vero vnquam conciliabula occulta coegisse, aut latebras doctrinæ spargendæ ergo quaesuisse. *Ego semper palam locutus sum, & in occulto locutus sum nihil.* Quicumque igitur hoc modo Dei verbum non disseminat, bonus dici sator nequit, sed *inimicus homo*: & sane inimicus ille homo de quo in Euangelio, non nisi nocte, tenebris densissimis cuncta occupantibus, zizania sparsisse legitur, *Cum dormirent homines, venit inimicus homo, &c.*

Sator autem hic exire videtur, vt multos Inuestigati agri Ecclesiastici cultores confundat eorumq; in doctores inertiam & vecordiam coarguat, qui sapientiam quidem exeunt, non seminandi, sed metendis concionantur, & in horreum colligendi gratia; quibus merito obici illud Matthei queat, *Misere vbi non seminasti!* Et est profecto deplorandū, Pastores & Præsules Ecclesiæ, tot opes in Ecclesiæ agro colligere, id est, tot villas & domos comere, quem tamen nunquam aliqua prædicationis semine excoluere. Nemo autem colligere carnalia potuerit, qui spiritualia prius non seminavit. Vnde Apostolus, *Si nos vobis spiritualia seminamus magnum est si carnalia vestra metamus.* Erubescant igitur & pudore confundantur magni illi doctores, multa rerū cognitione & scientia pollentes, qui ex aliorum quidè opibus quales sunt Ecclesiasticæ, viuere

In Psal. 44.

Prou. 1.

Ioan. 8.

Matth. 13.

Inuestigati

qui non concionantur.

Matth. 25.

1 Cor. 9.

viuere volunt; illis vero quæ à Deo acceperunt, communicare nolunt, nunquam ad prædicandum, scribendum, disputandum, aut alia scientiæ documenta in Ecclesia edenda egredientes. At hic *Exiit qui seminare semen suum.*

LUC. 8.
Seminato-
ris titulus
maior quã
creatoris.

Quamuis autem plurima Deus nactus sit nomina, quæ ex actionibus ei variis indita sunt, hoc tamen factoris, velut pulcherrimum & maxime eximium, sibi præ cæteris delegit. Quod qui penitus examinare, & accuratius inquirere voluerit, inueniet profecto, nomen & opus seminantis longe dignius esse, & eminentius quam creatoris; quod ipsa gratia nobilior sit magisque emineat quam natura. Deus siquidem, in quantum creator, ipsa elementa & totius vniuersi machinam condidit in quantum vero sator, verbum suum, gratias, Sacramenta, salutem nostram delictorumque nostrorum expiationem, seminauit.

LUC. 8.
Exiit qui seminatur.

Et qui ipse solus seminandi onus opusque suscepisset, ceterosque omnes ab eodem excluderet; dicitur, *qui seminatur*: quamuis enim mundus, caro & diabolus interdum seminaret, veri tamen seminatores non sunt, sed seminis deprauatores. Solus porro Christus Iesus seminat, qui sementem propriam etiam voluit sanguinis imbribus irrigare, æquum quippe erat, ut semen cæleste & diuinum cælesti etiam pluuia irrigaretur, itaque fructum ferret.

Ibidem.
Multi præ-
dicatores,
mundi se-
men semi-
nant, & non
Dei.

Exiit qui seminatur seminare semen suum. Apposite Spiritus S. hic *semen suum* ait. Sunt enim plurimi qui non suum, id est, Christi sed alienum, id est, diaboli, carnis, mundi & hæreseos semen seminant. Atque ideo etiam olim vetuit, ne diuersum vni agro semen concrederetur. Neque enim aliud semen, quam Dei, seminandum est, nam, ut bene monuit Sapiens, *Adulterina plantat ones non dabunt radicem aliam*, nec spuria stirpes propaginis profert longius.

Leuit. 19.

Sap. 4.

Christus ter
in Euange-
lio legitur
clamasse.
Matth. 11.
Ioan. 7.

At nondum hic sator quiescit, sed seminat iaciens clamat alta voce, *Qui habet aures audiendi audiat.* Cæterum, tertio Christus clamasse in vniuersa Euangelii serie legitur. Primo hoc loco, secundo, dū ait, *Qui sitit, veniat ad me & bibat*, tertio cum in crucis ara expirans animam Deo Patri reddidit. Moriendo quidem clamans diabolus perterritus & deu-

cit; cum dixit, *qui sitit.* Et de Spiritu S. locutus est, quem credentes recepturi erant; iam vero omnes ad verbi diuini auditum attentionemque inuitat, Ioannem Baptistam penitentiam in desertis Palæstine prædicando clamasse Euangelista perhibet. *Ego vox clamantis Ioan. 1. in deserto.* & ecce hodie vocis illius auctor & magister, ipse inquam Dei filius alta voce inelamat; *Qui habet aures audiendi audiat.* **Matth. 13.**

Ceterum in docendo hic exclamat, ut nos omnes edoceat, quam sit aures verbo Dei adhibere, concionatoresque diligenter auscultare, necessarium; suavit hoc olim ipse Pater gnū est, & aternus, cum de filio diceret, *Ipsum audite*, auditu plufilium meum, quem vobis in doctorem misi, rimū productius verba spiritus & vita sunt. Bene autem est. Dei verbum vitæ nomine appellatur, quod vitam afferat, animasque scelerum sepulchris cõditas egredi cogat, ac mortuas penitus resuscitet. Quod & in Ezechiele aperte patet, cum ad vocem Dei sparsa per agræ cadauera, & ossa arida, putida, foetida, resurgunt, & redanimentur. Quin & Apostolorum princeps Petrus cum Christi magistri sui potentiam, verborum efficaciam, spiritus feruorem effert, ait: *Verba vitæ habet*, id est, mortuos spiritu ad vitam loquendo reuocas. Ideoq; *qui habet aures audiendi audiat.* **Matth. 11. Ioan. 6.**

Vult, quotquot aures habent, diligenter auscultare; multi enim aures habent nõ quidem verbo Dei, sed mundi rumulrib. & turbis patentes, quo nihil tam Deo displicere magis potest. Pa cuius rei signum, olim sibi victimam voto promissam, offerri noluit cauda & lim sibi Deo auribus truncam. Glossa autem linearis huc victimas aucauda carterem esse putat, qui nouissimorum ribus & cauvix vnquam recordatur. Nam vt cauda anidamali extremum est, ita mors, iudicium, tartarus & cælestis gloria vltimi vitæ nostræ alphabeti characteres sunt. Is autem qui nouissima vix vnquam ob oculos habet, auribus carere merito dici potest, utpote cui omnis de morte iudicioque extremo sermo grauis sit ac molestus. Huiusmodi autem sibi in victimam immolari aut offerri verat Deus:

Deplorandum est autem, peccatores, auribus quidem à Deo donatos, verbum Dei auctore nolle, imo ne clamanti quidem credere non audire velle. An nõ enim miserimū est, surdos illos, deplorandū & ta-

& tamen auitos, quæ Deus, Sancti, Prophe-
 tæ omnes docent & inculcant, audire nolle.
 Loth de Sodoma excidio egressioneq; a Deo
 certior factus generos suos monuit, vrbe vt
 egredierentur, *Surgite & egredimini de loco isto,*
quia delebit Dominus civitatem istam: ac illi lu-
 dere eum putabant, cum imminentē ruinam
 prænnuntiatet, & iocari, eum de sulphureo im-
 bre ageret intentumq; vrbis, & civium præ-
 moneret. Ad eundē modum & plerique ho-
 die faciunt; cū enim concionatores de morte
 illis aut iudicio, & æterna damnatione verba
 faciunt, fabulas aniles narrati sibi credūt, hic
 surdastri sunt, cum in omnibus mudi ineptiis
 auritissimi existant: aures quidem fabulis, va-
 nitatibus, nugisq; patent; cœlestibus autem
 mysteriis & verbis Dei occulsa sunt.

Demosth.
 factum lau-
 dabile.

Huc optime quadrat quod de Oratorum
 Principe Demosthene referunt historici, hic
 enim cum quadam die in tribunali de rebus
 grauibus magnique momenti dissereret, vi-
 deretq; causam populi auribus non vsq; adeo
 gratam accidere, sed plerisque alio mentem
 intendere; abrupto orationis filo, nō illepidā
 narrare cocepit fabulā, atq; ita oēs aures mox
 arrigere cœpere. Conduxerat quidam asinū
 æstivo tempore, Athenis Megaras profectu-
 rus, at dum circa meridiem æstus inualesce-
 ret, sub umbra asini solē declinavit: quo viso
 indignatus agaso elocasse se asinum dicebat
 nō autem vmbra, alter vero ē contra se asinū
 cōducendo, vmbra quoq; illius con-
 duxisse assererat. Vnde non modica inter v-
 trumq; contentio & lis nata. Hoc dicto De-
 mosth. apologum abrumpens; nec ad finem
 prosequens, ē iudicium se conspectu subtra-
 xit. Populus vero finem euentus scire avidus
 oravit, vt controverfiam illam vmbrailem
 absolueret. Quo audito ineptiam eorum co-
 arguens ait, *De umbra asini audire cupitis, de sa-
 lute Græciæ differentem auare detrectatis.* An
 non hoc ipsum hodie iure de plerisque Chri-
 stianorum dici poterit, qui rebus & ineptiis
 mundanis audiendis maximopere delectan-
 tur: concionatorem vero de animæ salute a-
 gentem, & ad virtutis studium quam doctis-
 sime adhortantem, audire detrectent?

David rex cum Deo ob accepta beneficia
 gratias ageret, inter cætera summi beneficii

loco habet, quod aures eloquiis diuinis pa-
 tentes accepit, *Aures autem perfecisti mihi,* id
 est, vt quidem Hieronymus a fontibus He-
 braicis interpretatur, *fecidisti,* quod perinde est
 ac si dixisset, In perpetuum me tibi seruum e-
 legisti: motis quippe apud Hebræos erat, vt
 in Exodo patet, aures seruo perperuo perfor-
 rare. Vt autem Euangelio veterem legem ad-
 aptem, apertissimum & euidentissimum veri
 serui Dei altissimi symbolum esse cenfeo, aures
 ad diuina eloquia doctrinamq; Euange-
 licam patentes habere: ocellus vero & oble-
 ratas, mancipium diaboli arguere & mundi.
 Sed filium hoc abutimur, & aliam telam
 ordiamur: satis de seminante actum est, de
 semine iam dicendum restat.

Postquam igitur sedulus ille sator semen
 seminasset, aliud, eheu! secus viam cecidit,
 quod & a transeuntib. proficitum est, & a vo-
 lueribus direptum: aliud in rupes & lapides,
 quod natum ob humoris defectum quamprimum
 exaruit: aliud etiā in vepetra & sentice-
 ra, a quibus suffocatum euauit: aliud deni-
 que in terram bonam, & fructū protulit am-
 plissimum. Quatuor locis semen hoc disper-
 sum est, & non nisi vno fructum protulit. Vt
 autem allegorice quatuor hæc exponam, di-
 co, primo Philosophos veteres cōmode in-
 telligi; qui in magna illa & regia natura via
 aliquam Dei cognitionem habuerunt: per rupes
 autem & saxa, quidem obstinatos illos & du-
 ras ceruicis Iudæos intelligi cœtat, quibus lex
 in duab. lapideis tabulis tradita legitur, quiq;
 in circumcisione, cultello lapideo circumci-
 debantur? Per spinas & vepres, Saracenos,
 Turcas, Mahumeros, per terram bonam vero
 Christianos designari volo. Qui secus viam
 sunt pigri & vecordes; saxosi & icopulosi, ob-
 stinati sunt, & inconuertibiles: spinosi, diui-
 tes: electi, fertiles.

Antequā vero progrediamur vterius, non
 possum quin impudentiam aut potius profu-
 sionem satoris huius demiret, quod semen
 suum tum in viam, tum in saxa & illices, tum
 denique in spineta, & dumeta iecerit; quodq;
 nō nisi quæda pars in terram feracē ceciderit,
 quod tamen consulto & varias ob rationes
 factū crediderim. Primo ad nostram instru-
 ctionem: vt, ad illius nimirum imitationem,
 omnium

Exod. 21.
 Serui Dei
 signum est,
 habere au-
 res verborum
 vno paten-
 tes.

Explicatur
 quadruplet
 hæc semina
 terra.

Cur sator
 hic in spinas
 & secus viam
 semē suum
 iecerit.

Rom. 1. omnium hominum generi doctriq; illius se-
mentem communicemus. Vnde Paulus, *Græ-
cus ac barbarus, sapientibus & insipientibus dabit or-
sum.* Secunda ad concionatorum consolati-
onem, ne animo deiciantur, aut fecius ac
par est ferant, si semen iactum in plurimorum
agro nõ germinat, sed in nihilũ euanescat: cũ
id ipsum Christo Redemptori nostro q̄ fer-
uentissimè doceri in plurimis euenisse certum
sit: nam, vt bene scribit Augustinus, *Magna
consolatio m̄bris ex capite.* Tertio, quod is, qui
ius semen est, infrugiteram terram in fertilem
commutare facili negotio queat, quod Iob
Propheta testatur: *Quis potest facere mundum
de immundo cõceptum semine, nisi tu qui solus es?*

Iob 14. His ita constitutis, dico per terram hanc
viã vicinam, in qua semen à viatoribus con-
culcatur, & ab aũibus absumitur, publicos
peccatores designari, qui verbum Dei vili-
pendunt, ipsumq; pessumdari sinunt. Hęc sunt
viã recta ad infernalem voraginem deducẽ-
tes, per quas ferales & nefandæ aues semper
volitant, id est harpyiæ illæ ferales & tartareę
quæ omnia deuorant & absumunt. Quamq;
per terram hanc intelligi etiam queat illi, qui
varias peccandi occasiones habent, hęc namq;
certissimæ ad peccatum viã: at viã declinan-
dæ: variisq; periculis obnoxia. Cum Dina
filia Iacob, & duodecim Patriarcharum soror
domo paterna, vrbs Sichem videndę, animi-
q; relaxandi ergo egressa esset, & florata est
solasq; se reperituram feminas rata, viros et-
iam reperit, à quibus rapta immixto pudore
rediit, excidiiq; Sichimitarum causa exstitit.
Multum igitur ad peccandum occasiois val-
ent, periculique sunt stratrices.

Exod. 10. Deus cum legis tabulas Mosi daret, & mós
circumquaq; tonitru & fulgure coruscaret,
populo præcepit ne monti propius accederet
ni graui petire morte vellet, repenteq; teme-
ritatis pœnas dare: *Qui tetigerit montem, morte
moriatur.* Montem vel solum tangi præcipit,
& primo pede calcari: sciebat siquidem eos,
cum semel montem tetigissent, eundem &
ascensuros. Peccandi igitur occasiones fu-
giendæ sunt: semen enim secus viam prola-
plum quamprimum exaruit.

Luc. 8. *Yl.* Cecidit secus viam. Chrysostomus de negli-
gentibus hoc & desidiofis exponit, *Qui via*

significanti, hi negligentes sunt atque otiosi: qui *Hom. 45 sup
Matth.* nimirum verbum Dei pedibus proterunt, vi-
lipèdunt, contemaunt, aut saltem negligenter
admodũ audiunt. Quos Viriã duci eẽnleo
esse per similes: hic enim cum litteras à Rege
ad Ioab deferendas accepisset, putabat se per
easdem ad præfecturam castrẽsem aut tribu-
natum promouendum: sed eheu! sui ipsius
interitus exitiũq; nõtius venit. Qui n. multas
audiuere conciones: sed negligenter, nec ad
earum præscriptum, vitam instituunt, ceteris
quæ fecisse se putabunt bona opera, easdem
annumerabunt, magnaq; in die iudicii mer-
cede se donandos idcirco credent: at, cuna
Deus æquissimus ipse Iudex litteras explicu-
erit, legeritq; & viderit, nihil illos ad con-
cionum auditarum præscriptum fecisse: mor-
ti illos ac supplicii sempiternis adiudicabit
quod iuxta viã commorantes semen accep-
tum, a volucribus absumi sinant.

Secus viam. Sunt qui hic vitia carnis laici- *Luc. 8.*
namq; voluptatẽ intelligant. Nam vt quod Luxuria &
viã adhæret, in omnium oculos occurrit, ita vitia carnis
qui illicitis voluptatibus dant operam & de- *per terram
licus se carnalibus inquinant, omnibus noti hanc viã p-
sunt, occultis quidem & furtiuus se amoribus ximam de-
teneri putant, sed tandem etiam pueris noti notantur.*
fiunt. Amor quidẽ cœcus effingitur, sed nu-
dus est: vt alios quidem videre nequeat, sed
ab aliis e contra videatur ipse. Nam furtiuam
Venerem consecrans, & adulterio thorum
temerans, latere se putat: & tamen verba ipsa
gestus, motus, vitæq; ratio impudicitiam
lasciuamq; illius coarguunt. Vitia hæc viã
proxima dicuntur quod publica sint & oc-
cultari difficulter queant. *Beati igitur quorum Psal. 31.
recta sunt peccata.*

Thamar quæ incestuoso fœceri suæ Iudæ *Gen. 38.*
concubitu se prostituit, in biuiis viarumq;
capitib. viatores illicio dementare & ad con-
cubitum pellicere gestiens sedisse legitur, ad-
eo vt Iudas cum meretrice triobolam se, non
vero cum nuru, rem habuisse crederet. Pro-
posito hoc per optime quadrat: vera enim hic
luxuriæ imago proponitur, peccati inquam,
quod semper secus viã hæret, quod viatores
in exitum trahit, quod omnibus notissimum
est, multaq; alia in populo scandala & offen-
dicula creat. Quin & alia quadam ratione
pec-

peccatum hoc viæ proximum dicitur, quod incestuosus, adulter & fornicator multis aliis vitiis pateant. Quod Isaias Propheta cuidam lasciuo exprobrauit dicens; *Posuisti corpus tuum & cor tuum & desiderium sicut viam, unde transierunt omnes*. Superbus quidem corpus suum vanitati soli referat, ceteris vitiis penitus occludit; avarus cupiditati animum patere vult, non vero aliis peccatis: at luxuriosus & adulter omnibus se vitiis prostituit, cunctorumque se scelera propudiu constituit. Instar Luciferi enim superbit & turgēt: in vanitatibus prodigus & effusus est, nulla in verbis illius subest veritas, in actionibus subdolos & vafers, in promissis fallax & vulpius est: sibi ipsi inuidet, in homicidiis deniq; audax & piceps.

Ecclesiasticus vero magis ad viuum adhuc fornicarium depingit: *Omnis mulier quae est fornicaria, quasi stercus in via, ab omnibus praeteruentibus concubabitur*. Cum igitur vitium hoc, per terram hanc viæ regiae vicinam designetur; certū est, si in animam carnalem semen verbi Dei iaciatur, si concionibus variis ad bonam frugem excitetur; ipsum concucandū, correptiones amicas vilipendēdas, praedicationes illudendās, verba admonitoria exhibenda, sannis excipiendā, statimque obiciendum illud; Inuenis sum, indulgendū est aetati, cum ad senium peruenero, vitam in melius commutabo, fragilis sum: sed & tandem huiusmodi vitiis deditos, in haesum prolabi, dicendo, non esse tantum, quantum scriptura quidem describit, peccatum; sed non nisi facinus quoddam heroicum & aulam sapiens.

De quibus Osee Propheta loquens ait, *Extranei comederunt fortitudinem eius, illi ignoraauerunt*, fortitudo hae doctrina Euangelica est, quae rite intellecta vires animae, quo in virtutibus crescat, suppeditat, tunc porto eam extranei comedere cōsentur, quando tota vi daemones impedire conantur, ne in anima radices agat, & fructus quibus nutriatur proferat. Atque hoc dicere voluit Euangelista, dum ait semen ab auibus deuoratum fuisse, daemones quippe sunt funestae & ferales illae harpyiae: quod certissimum interitus damnationisque perpetuae argumentum est.

Gen. 40. Pistori Pharaonis carcere conclusus secun-

dum quietem somnium cum vidisse se diceret, videlicet, tria se farinae canistra, & in summo oēs cibos qui pistoria arte parari queant, quos aures comederent, gestasse: Ioseph somnii interpretes ait, post triduum eum in ligno suspendendū, & a volucribus caeli comedendū. Ut allegorice hoc in meum propositum detorqueam, certissimum est, te fornicator, si egregiam illam verbi Dei farinam, & quidquid ad ipsum spectet, in capite solummodo gestes, caeq; dentibus non molas aut rumines id est, cogitatione non excoquas, sed auibus illa in praedam des, in inferiorum te carceribus suspensio periturum, morteque perpetua afficiendum. Nam cum miser ille panes suos ab auibus comedi somniasset, Ioseph augur hinc ruinam illius & interitum auguratus est: ad eundem modum, certissimū aeternae damnationis argumentū esse censeo, si quando verbum Dei, animatum inquam alimentum, daemones e corde velut praedam, diripiunt.

Israelitae cum terram promissionis coluissent, seminaque eidem concredidissent; ecce, subito Madianitae, Amalecite, aliique in Oriente populi per circuitum messem adhuc in herba perdidere, pessumdederunt, & magnam circumquaque stragem edidere. Ita dū Ecclesiae sementis est, id est, dum conciones publice fiunt; tunc grassari daemones incipiunt, tunc funestae illae aues circumuoluntate, tunc Madianitae, Amalachitae, & impii ad perendum, destruendum, seminaque e cordibus & Ecclesiae agris euellenda, egredi. Itaque sit, ut lasciuia & voluntarii, verbi Dei iacturam faciant, ipsumque contemnant.

Sapissime quin etiam fit, ut ipsos concionatores explodant, eorumque auctoritatem eleuent. Si enim Ecclesiastes aliquis, qui diuino zelo motus, & virtū huius turpitudinem detestatus, in ipsum summa animi cōrentione debacchetur, inuehatur, brutale & inferni pabulum appeller, sanctorum Patrum de eodem opinionem censuramque depromat, quomodo ad vnum omnes suis ipsum coloribus depinxerint, quomodo S. Gregorius in Moralibus fieri non posse crediderit, libidinibus deditum ad sanctas cogitationes allurgere: quomodo S. Hieronymus eo mentem turbati, iudicium inuerti, spiritum eneruari, ani-

Ludic. 6.

Voluptatibus seruientes concionatores exhibent.

Comm. in Matth.

animam excecari, hominem in brutum commutari, ratione priuari, & in bestialitatem sensum declinare dixerit: quo modo Isidorus eodem animam necari ac extinguere senserit; nam ut cadauer, inquit, non nisi terram odorem spirat, ita voluptatibus carnalibus deditus intrinsecus pessime olet; qui eadem opera, Bernardi sententiam exponat, ut nimirum exclamet, *Quantos lasciuus labores subit, quoties cum vitæ periculo ad domina foreas excubat, quoties frigus & æstus patitur, quo breui & momentanea voluptatula perfruatur! annos sæpe integros ambit, quærit, instat, sudat, discurret, varios labores & difficultates toletat, quos si ad Dei honorem animæque salutem inflameret, quantam sibi meritum in cœlesti horreo segetem coaceruaret! & ipsum quod his omnibus venatur, quam exiguum, quam momentaneum, quam breue & fallax est? & tamen æternum his omnibus sibi exitium accessit, qui etiam plura & maioris momenti & efficaciam dicat; ipsi tamen carnales dicentem explodent, illius verba exsibilant, & nihili facient. Videte igitur, ut semen, secus viam si ceciderit, pereat & extinguatur, iam alia loca discutiamus.*

Luc. 3.
VII.
Auari per
petram de-
signati.

Matth. 4.

*Et aliud cecidit super petram, & natum exaruit: nam quoniam humor defecerat, defecit & germinatio. Thomas, doctor ille Angelicus, loci huius interpretem agens, de auaris hæc exponit, hi enim cum petra duriores sint & obstinati, verbi Dei semen præ humoris gratiarumque cœlestium inopia, in animis eorum germinare nequit. Incuius rei signum, Satan, omnium auarorum caput & princeps, Dei filium in Palestina desertis ambitione & auaritia tentaturus, in summa petrarum iuga eum subuexit, è quibus omnia illi totius orbis regna ostendit. Ut enim latentem in pelago rupes & scopuli naues appellentes euertunt & collidunt, (vnde Poeta *fuge litus auarum*): Ita in mundi huius mari auaritiæ rupes, & ambitionis scopuli animas sæpenumero in interitum trahunt, naufragiumque amissis tabulis & armis, subire cogunt.*

Apoc. 3.

In Apocalypsi Ioannes vidisse se in cœli regione volitantem aquilam scribit, quæ habitantibus in terra va, va, va, in clamaret. Aquila

Tom. I. Pars Hyemalis.

*hæc piorum spiritualismque imago est, quorum, ut Apostolus testatur, Conuersatio in cœlis Philip. 3. est: qui nimirum sublimi auolent, procul ab hominum in terra habitantium, id est diuitum aliorumque prauo quodam affectu transfuersum acti animum rebus terrenis affixerent, oculis remoti. Triplicem porro auis hæc his infelicitatem denuntiat ac spondet, scilicet, ut quidem glossa exponit, laborem & sudorem in opibus parandis, anxietatem & solitudinem in conseruandis, dolorem cruciatumque in admittendis: vel, vae libidinosi, vae auari, vae diuitibus. Atque hoc innuere Propheta volebat dicens, *Terra, terra, terra, audi Verbum Dei: libidinosorum inquam auarorum, & opulentorum terra. Terra igitur eaq; seruposa & petrosa auaros denotat, quorum scilicet animi saxosi sunt, in quibus verbi diuini semen germinare nequeat, sed natum quamprimum arefcatur: audito enim Dei verbo vitæ quidem aliquam emendationem initio proferunt sed mox ad vomitum reuertuntur, eo quod animum despondeant, conceptumque feruorem extinguunt.**

4. Reg. 11.

Ioas rex Eliseum grauiter decumbentem cum inuiseret, aliquot per fenestram Orientem versus sagittas emittere iussus est, sed, cum non nisi tres emisisset, grauiter à Propheta apprehensus est, quod plures non esset euaculatus: Quadrat proposito meo figura hæc! sunt enim plurimi qui Deo seruire quidem incipiunt, sed defatigati quamprimum à cœpto resiliunt. Peccator scilicet ad Deum accedit, vitæ emendationem spondet, Deus, quantum in se, auxilium spondet, manum præbet auxiliariam, sanctas inspirationes immittit, robur suppeditat; tunc sagittam primam emittit, vitæ inquam melioris propositum, quæ validissimum aduersus demones sagitta est, iacet deinde & alias; sed ultra tertiam non progreditur; biduo scilicet aut triduo ieiunabit, bis aut tertio peccatorum exomologesin faciet, bis terue flagis in corpus seuiet; sed quamprimum defatigatus super sedebit; occurrunt quippe seruposa & anxietatis difficultates, rupes molestiarum impedimento sunt, ne pergat vterius, & verbum Dei germinet ac fructum faciat: Ac forsitan in spineta, vbi deciderit, maiores editurum radices speratis? sed fru-

B b

stra

Luc. 8. Itra nequaquam, nam à spinis suffocabitur. Et aliud cecidit super spinas, & simul exorta spina suffocauerunt illud.

Spinis diuitiæ compantur.

Lud. 9.

Per terram hanc spinis, tribulis, & sentibus oppletam, omnis omnia Sanctorum Patrum chorus diuites & locupletes intelligunt: sunt enim diuitiæ vere spinæ. Solent quippe spinæ ouium lanam decerpere & auellere: ita locupletes pauperum substantiam depascere. Et ut rhamnus ille spinosus, in arborum regem cum electus esset, incendio suo aliarum ruina & interitus fuit: ita & opulenti cum ad summas dignitates euecti sunt, magnamque auctoritatem opibus sibi peperere, ruinam capitibus suis inducendo, alios sæpenumero in interitum pertrahunt. Atque ut inter præcipua Passionis dominicæ eruciamenta, sertum illud spineum imprimis emittit: ita augurari hinc licet, coronas illas aureas, quæ à diuitiis quæ vere spinæ sunt, donantur, præcipua sæpillime instrumenta, & præsentissimas occasiones existere, ut noua filio Dei crux & passio paretur, eiusque maiestas ad iracundiam prouocetur.

Exod. 3.

Magnam se Moses vidisse visionem, imo prodigium credebat, cum Deum in rubo ardenti cernebat, Ibo & video, inquit, visionem hanc magnam. Et sane prodigii ac miraculi loco habendum: Deum in diuitiarum rubo apparere. Nam spinæ & dumeta serpentum, colubrorum, lacertarumque receptacula esse solent, ita diuitiæ, vitiorum fomenta & cunabula. Vnde

1. Tim. 6.

ad Corinthios Apostolus, Qui uolunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueos diaboli, & desideria multa inuoluuntur, & nocua qua mergunt homines in interitum & perditionem. Videtis a. quomodo hoc loco uerbi Dei sementem suffocet,

Luc. 8.

& in herba extinguant. Et simul exorta spina suffocauerunt illud.

Hom. 15. in Euang.

Late hic excurrit Magnus Gregorius magnoque sententiarum & uerborum pondere suffocationem hanc exponit, dicens, Sollicitudines & diuitiæ & voluptates suffocant uerbum, quia inopportunis cogitationibus suis guttur mentis strangulat. Atque hæc ratio est cur olim Deus arbores & rubos circa altare suum plantari uerterit: uerba legis sunt hæc, Non plantabis lucum & omnem arborem iuxta altare Domini Dei tui, Dei autem altare cor nostrum est, spinæ uero & arbores quæ sunt, mala uideria,

Dant. 3. 6.

voluptates & deliciae: quas circa cordis aram plantare nefas, ne sua illi umbra noceant ut quæ noxia est & pestilens. Quam igitur spinæ damnosæ sunt, utpote quæ uerbi diuini semen extinguant & suffocent? sed iam ad quartam seminis portionem se conuertat oratio, quod cadens in terram bonam ortum fecit fructum centuplum.

Philipp. 3.

VIII.

Porro per terram bonam, cor fide instructum, in charitate fundatum, & ab omni libere Terra hæc rum uitio intelligere oportet. Atque ut triplex bona corficorum esse genus diximus, qui nullum est susce- de plenam pro semine fructum proferunt, ita & triplices est.

Itaui queunt, in quibus semen concreditum fructum amplissimum producit. Per fructus autem hos bona intelligenda sunt opera, quæ fructus fidei & uerbi diuini esse solent, ut patet è Matthæi Euangelio, Auferetur à uobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructum eius, uel, quod mihi esse uideretur uerisimilius, ipsa uita æterna, ut ex epistola ad Corinthios manifestum est, Qui parce seminat, parce & metet, & qui seminat de benedictionibus, de benedictionibus & metet.

2. Cor. 9.

Ex hoc autem loco, uelut ex instructissimo Duo Calu- mo armamentario, tela, quibus duos grauissi- nistarum er- mos & perniciosissimos Calvinistarum Lu- rores, q hoc theranorumque errores refellamus petere po- loco refel- terimus. Primum, quod operibus bonis uiluntur- tam æternam promereri negent; cum tamen fructus non tam terræ bonitati uideoq; quam laborantis diligentia respondeat. Secun- dum quod eandem omnium Beatorum glo- riam putent, nullumque inter eos discrimen constituant; cum tamen tantam hic fructuum discrepantiam uidere sit, aliis tricesimum, sexagesimum aliis, aliis denique centesi- mum profereantibus; atque hoc iuxta laborem diligentiamque quam agro colendo impende- runt. Variæ autem sanctorum Patrum, quo- In hunc lo- cum & lib. 1. cont. lonin.

ad hanc fructuum diuersitatem dari possunt expositiones: Centesimum namque alii ad uir- gines, sexagesimum ad uiduas, tricesimum ad conjugatos, teste diuo Hieronymo, & D. Athanasio in epistolis, referunt. Alii centesi- mum Martyribus, sexagesimum uirginibus, & uiduis tricesimum ascribunt, inter quos Hie- ronymus: sunt qui centesimum Martyribus, sexagesimum uirginibus, & tricesimum con- iuga-

Li. 3. 99. Eu- ang. Rom. 3. 12.

iuga-

regatis attribuant, vt Augustinus. Nonnulli centesimum Martyribus, sexagesimum religionis, qui omnia propter Christum vendendo, pretium in egenos distribuerunt, & tricesimum nuda & sola mandatorum diuinorum obseruatione contentis assignant, inter quos auctor operis imperfecti: Alii denique centesimum Anachoretis & Eremitis, sexagesimum Monachis & cœnobitis, & tricesimum cōiugatis donant; quorum de numero Theophylactus est. Omnia hæc existimat Calvinus nullosq; in Ecclesia sua ordinum gradus constituit, ac differentiam nullam status admittit; at omnes æquales, omnes sanctos, omnes ad imitationem Iouiniani hæresiarchæ perfectos credit.

Plura his non addam, Auditores, vt vos ipsos ad perfectam eorum quæ his parabolis continentur obseruationem inuitem. Cogitate igitur eorum omnium qui Christum docentem audiuerunt, quartam tantum partem fructum protulisse; & hinc discite, quam exiguus saluandorum sit numerus. Cauemus igitur atque operam demus, ne, postquam tot conciones audierimus, vitæ quæ emendationi non studuerimus, eadem nobis calamitas accidat, & sterilitatem proferamus. *Nolo vos ignorare fratres scribebat Corinthiis Apostolus, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt, & omnes manne transferunt, sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo, nam prestrati sunt in deserto.* Hanc illis figuram ob oculos ponit, vt ostendat, paucissimos eorum qui sanctas prædicationes audiunt fructum ex iis referre, animæque salutis ideo magis incumbere.

Verbū Dei Magna igitur animi attentione verbum ditubæ con- tinuum audiendum; adeo vt surdior litore ille fertur, merito dicendus sit, qui ipsum audire nequit, cum tubæ ipsum Dominus in Isaia vaticiniis comparat, *Quasi tuba exalta vocem tuam; vt belli esse signum & notam indicet; quo, qui ipsum audiunt, ad bellum dæmoni, vitiiis & mundo inferendum accendantur.* Hinc veteris testamenti sacerdotibus præcepit olim Dominus, vt tubis clangent, *Filii autem Aaron sacerdotes clangent tubis.* In tabernaculo quoque suo duas perpetuo tubas asserruari voluit, vnam quæ vitiiis bellum indiceret, alteram quæ ad virtutem accenderet. Angelus etiam ille,

1. Cor. 9.

Isai. 8.

Num. 20.

Apocalypseos, Euangelii magni præco, instat *Apoc. 2.* tubæ vocem exaltasse scribitur. Ipsa etiam Ierichuntis mœnia ad tubarum sacerdotium clangorem repente ad terram conciderunt. Quo designatur, ad sonum & vocem prædicationis doctorum, qui vere Ecclesia buccinæ sunt, vitiorum nostrorum mœnia & propugnacula cœlo minantia, collapsura & in ruinam itura. Gedeon deniq; magnus ille dux, & Israelitarū clypeus, tubas militibus in manu tradens, Madianitarum cuneos profligauit, & in fugam actos interneccione delcuit. Deo ad eundem modum concionatoribus, qui milites eius dici queant, tubas, id est, verbi sui annuntiationi potestatem & auctoritatem, tradente; omnis vitiorum hæresumq; colluies, atque adeo omnes Ecclesia hostes, in fugam compelluntur & profligantur.

Verè igitur verbum Dei, in honore habendum, & quam diligentissime & audillime audiendum: est enim malleus cœlestis, qui durissima cordium peruicacium saxa, matmora, petras, comminuit, frangit, conterit, & emollit. Hinc per Ieremiam Prophetam expostulans Dominus ait, *Nunquid non verba mea sunt quasi ignis, & quasi malleus conterens petras:* verbum suum ecce ignis nomine vocat, quod bonos accendat; mallei vero, quod impios conterat & contundat. Nam vt malleus ad dura emollienda necessarius est, ita verbum Dei ad peccatores obstinatos flectendos domandisque peraccommodum. Atq; vt Iahel genetosa illa mulier, Sifara viro fortissimo clauum malleo per tempora adegit: ita Ecclesia, quæ in Apocalypsi & aliis Scripturæ locis mulieri comparatur, verbi Dei malleo Satanam principem illum tenebrarū enecat & occidit. Est deniq; malleus ille, cuius meminit Scriptura, *vox mallei innouat aurē eius,* nam dulcis illa & harmonica, verbi diuini mallei vox, incredibili iucunditate aures piorum & animas iustorum perfundit & afficit.

Cum iucunditate igitur verbum Dei audiendum est, auditumq; retinendum; non vero imitandi illi qui nundinas quidem ad eunt, nihil autem emunt aut vendunt; ne de vobis, quod de nonnullis sui temporis conqueritur Psalmographus, dicatur, *Firmauerunt sibi sermonem nequam.* Nolite itaq; cribro similes esse, quod

aquæ iniectum quamprimum quidem completur; at eductum, ne guttam contineat. Dolendum tamē, plurimos cribro per similes existere, prædicationem quidem audientes, plenis buccis pietatem concrepantes, nihil nisi pietatem somniantes, ita ut eadem & saturi oppleti esse videantur; sed templo egressos, & in publicum eductos, vacuos esse, & auditorum omnium oblitos. Ad quam similitudinem alludens Scriptura, quodam in loco ait, *Cor factus quasi vas confractum, omnem sapientiam non retinet.* Quid enim profuerit, cibo ventrem ingurgitabile si per vomitum mox eiciatur? quid conceptum fuisse proferit, si mors quam proxime imminet? quid iuuerit, semen sacco pertuso inferere, litteras in aqua effingere, aures illaqueare, easque quamprimum dimittere? Ita quodnam emolumentum fuerit, verbum Dei audiuisse, & auditum mox obliuisci?

Conclusio.

Quot iam anni elapsi sunt, Auditores, ex quo primum verbum Dei audire cœpistis? viginti scilicet triginta, quadraginta, quinquaginta, plus minusve, audiistis tot disertos & celebres concionatores, nomine & doctrina per vniuersam Galliam notissimos eosdem estis admirati, eorum dicta concionesque laudastis, at quid tandem ex iis omnibus retinistis? quis inde securus est fructus? hincine aliqua in vitæ ratione subsecuta est emendatio? ideone firmius & tenacius oratio vobis Dominica, salutatio Angelica, fidei symbolum, aut decem decalogi præcepta inhaerent? Plurima vermes & bufones à terra elicit; eadem herbarum germina producit, plantasque & arbores facit turgescere. Quid autem in animabus vestris ille cœlestis verbi diuini ros prestiterit? quos effectus produxit? an peccatum aliquod fugauit? an virtutes, bona opera, sanctas cogitationes in cordibus vestris coegit excrefcere? Non sanatur, mihi credite, æger medicum consulentem audiendo, at quæ præscripserit diligenter exequendo; ita estote factores verbi & non auditores.

Iacob. 1.

Si rex aliquis nuntium vobis cum litteris dirigeret, amicitiam benevolentiamque; testatibus: vos vero quæ vestra inhumanitas foret, eum non modo domo excluderetis, sed ne intra limen quidem admitteretis? annon indignationem illius incursum vos putatis? Nuntium

vobis, mihi credite, Deus delegauit, id est sanctum illud verbum & doctrinam cœlestem. (In Proverbiis siquidem scriptum est, *Sicut aqua frigida anima sitienti, ita nuntius bonus de terra longinqua*) hunc proinde non in aurem solum, quæ animæ ianua est, sed & in cordis palatium debetismittere: qui enim secus faxit, infinitam illius maiestatem grauer offendit.

Idcirco æternæ & omnipotens Deus, qui humile agricolæ nomen minime es dedignatus, (de quo filius ait, *Pater meus agricola est*) tu inquam, qui hodie semen illud diuinum, & secus viam, & in loca petrosa saxosaque, tum etiam in spinetum, tum in terram bonam seminas: gratiam nobis præsta, ne viis illis publicis similes inueniamur, in quibus bonum illud semen pedibus transeuntium conculcatur: nec petra, in qua radicē agere nequit: nec dumetosa senticetoue, in qua suffocatur, at bonæ terræ assimilemur, quo ita omnigenos fructus, attenuatum cum varietate aliqua & emolumentum discrimine, tricesimum nimirum in adolescentia, sexagesimum in ætate virili, centesimum autem in decrepita & exsiccata senectute, proficramus: ut hac ratione de virtute in virtutem, de perfectione vna in aliam, quasi per gradus quosdam descendentes, tandem aliquando ad æternam illam beatitudinem, & felicitatem perpetuam pertingere mereamur: ad quam deducere nos dignetur qui cum Patre & Spiritu sancto viuunt & regnant Deus Redemptor noster Christus. Amen.

DOMINICA QVINQUAGESIMÆ.

Partes.

1. Deum & hominem passum esse, difficile capere.
2. Christi de sua passione iugis memoria.
3. Christianorum de passione Christi ingrata oblitio.
4. Quod Bacchanalia multis magis cordi quam passio Christi.
5. De traditione & illusione Domini.
6. Quorum nos cæcus admonsat.
7. Frauentes comminabundi quibus similes.

Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis. Luc. 18.